

MILJÖTEKNISKT UTLÅTANDE
TENSTA-ÅSBY 18:1, SKYTTORP

2020-11-18

UPPDRAG

311109, Utlåtande om MMU behövs

Titel på rapport:

Miljötekniskt utlåtande Tensta-Åsby 18:1, Skyttorp

Datum:

2020-11-18

MEDVERKANDE

Beställare:

Walloxstrand AB

Kontaktperson:

Daniel Svensson

Konsult:

Tyréns AB

Uppdragsansvarig:

Elin Edberg

Handläggare:

Elin Edberg

Kvalitetsgranskare:

Anders Sivertsson

REVIDERINGAR

Revideringsdatum

2021-01-20

Version:

A

Initialer:

EE

SAMMANFATTNING

Baserat på historiska flygfoton och på underlag från Länsstyrelsernas databas med information om potentiellt förorenande verksamheter EBH-stödet, har det inte funnits några verksamheter på fastigheten. Fastigheten har varit skogs och ängsmark sedan 1950-talet.

Marken i området är relativt orörd och det bedöms därför att det inte finnas någon risk för föroreningar på platsen som skulle förhindra en förändring av detaljplanen till tomtmark. Därför bedömer Tyréns också att det inte behövs någon miljöteknisk markundersökning i detaljplaneskedet inför detaljplaneändringen.

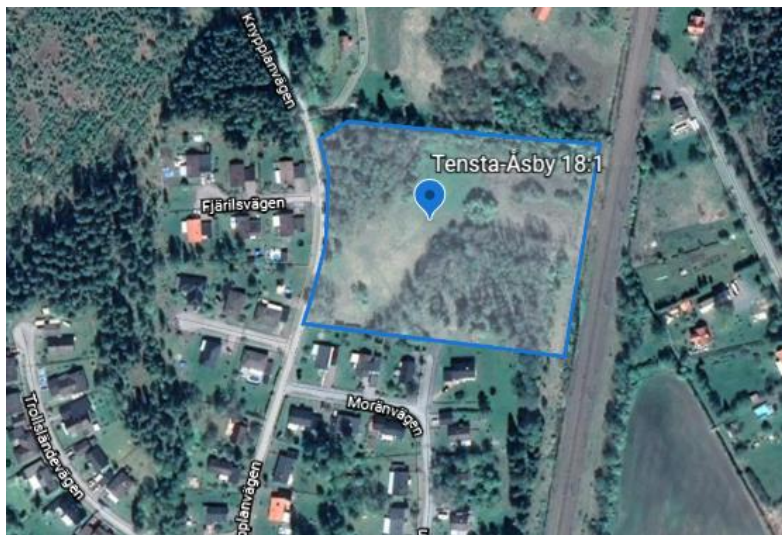
En miljöteknisk markundersökning ska dock utföras i samband med geotekniska undersökningar i projekteringsskedet, för att bl.a. bekräfta att det inte finns några halter av ämnen över Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning (KM) som utgör fara för människor eller riskerar att byggas in.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	BAKGRUND OCH SYFTE	5
2	OMRÅDESBESKRIVNING.....	5
3	VERKSAMHETSHISTORIK.....	6
4	BEDÖMNINGSGRUNDER.....	7
	4.1 BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR JORD	7
	4.1.1 GENERELLA RIKTVÄRDEN.....	7
	4.2 HALTNIVÅER FÖR MINDRE ÄN RINGA RISK	7
5	SLUTSATS.....	8
6	REFERENSER.....	8

1 BAKGRUND OCH SYFTE

Tyréns AB har fått i uppdrag av Walloxstrand AB att göra en översiktlig historisk inventering samt att skriva ett utlåtande som behandlar behovet av en miljöteknisk markundersökning inför ändring av detaljplanen för Tensta-Åsby 18:1 i Skyttorp drygt 20 km från Uppsala. Fastigheten är belägen mellan Knypplarvägen och järnvägen i slutet av Moränvägen, se Figur 1. Marken planeras att ändras från skogsmark till tomtmark inför byggnationen av bostäder.

Figur 1. Ungefärligt område för fastigheten Tensta-Åsby 18:1 markeras med blått, www.earth.google.com, 2020-12-18.

I föreliggande utlåtande behandlas behovet av en miljöteknisk markundersökning i detaljplaneskedet.

2 OMRÅDESBESKRIVNING

I dagsläget utgörs området av skogsmark och ängsmark. I närheten finns villaområden samt en järnväg. De naturligt lagrade jordarna i området utgörs av sandig morän, postglacial finlera och glacial lera. Fastigheten är belägen inom yttre skyddszon för Vattholmaåsens vattenskyddsområde, se Figur 2. Ett vattendrag/dike med sydostlig flödesriktning är beläget ca 30 meter från fastigheten och närmaste recipient nedströms är Vattholmaån som utgör Fyrisåns källflöde.

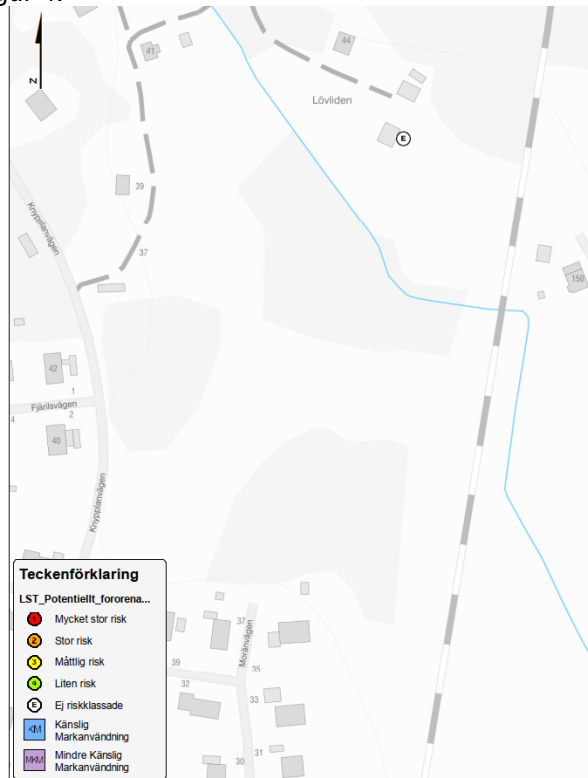

Figur 2. Den aktuella fastigheten är belägen inom Vattholmaåsens vattenskyddsområde. Fastighetens ungefärliga läge markeras med rött, www.uppsalavatten.se, 2020-12-18.

3 VERKSAMHETSHISTORIK

Enligt utdrag från Länsstyrelsernas databas över potentiellt förorenande verksamheter, EBH-stödet, finns inga identifierade verksamheter på den aktuella fastigheten, se Figur 3. Det finns dock en Järn- och stålmanufaktur norr om fastigheten på andra sidan vattendraget som inte har riskklassats.

Historiska flygfoton tagna 1955–1967 visar en näst intill oförändrad bild mot hur det ser ut på fastigheten idag, se Figur 4.

Figur 3. Utdrag ur Länsstyrelsernas EBH-stöd som visar Tensta-Åsby 18:1, www.ext-geoportal.lansstyrelsen.se, 2020-12-18.

Figur 4. Utdrag från eniros historiska karta som visar Tensta-Åsby under perioden 1955-1967, ©Lantmäteriet/Metria www.eniro.se, 2020-12-18.

4 BEDÖMNINGSGRUNDER

4.1 BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR JORD

4.1.1 GENERELLA RIKTVÄRDEN

Riktvärden är ett hjälpmedel för utvärdering av förorenade områden och indikerar föroreningsnivåer som inte innebär oacceptabla risker för människor och miljö. För markföroreningar har Naturvårdsverket tagit fram generella riktvärden för två typer av markanvändning, Känslig Markanvändning (KM) och Mindre Känslig Markanvändning (MKM), (Naturvårdsverket, 2009). Beroende på hur vissa utvalda skyddsobjekt beaktas kan riktvärden för KM eller MKM användas, se Tabell 1.

Tabell 1. Kriterier för val av markanvändning för mark (Naturvårdsverket, 2009).

Skyddsobjekt	KM	MKM
Människor som vistas på området	Heltidsvistelse	Deltidsvistelse
Markmiljön på området	Skydd av markens ekologiska funktion	Begränsat skydd av markens ekologiska funktion
Grundvatten	Grundvatten inom och intill området skyddas	Grundvatten 200 m nedströms området skyddas
Ytvatten	Skydd av ytvatten, skydd av vattenlevande, organismer	Skydd av ytvatten, skydd av vattenlevande, organismer

4.1.2 VAL AV RIKTVÄRDEN

För planerad detaljplaneändring till tomtmark bedöms Naturvårdsverkets generella riktvärden för KM vara tillämpliga för fastigheten.

4.2 HALTNIVÅER FÖR MINDRE ÄN RINGA RISK

Schaktmassor som uppstår som ett överskott och inte kan användas inom arbetsområdet är en form av avfall som ofta återanvänds och återvinns. Verksamhetsutövaren har ansvar för att användning av avfall inte skadar människor och miljö.

Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning för att underlätta återvinning av avfall i anläggningsarbeten (Naturvårdsverket, 2010). I vägledningen anges *nivåer för mindre än ringa risk*, (MRR) det vill säga halter av förorenade ämnen som bedöms medföra att risken är mindre än ringa vid återvinning av avfallet.

MRR anger en nivå under vilken jordmassor kan användas fritt (d.v.s. utan anmälan till tillsynsmyndighet) inom andra områden, t.ex. om de uppstår som överskott i samband med schaktarbeten. För detta krävs att haltnivåerna inte överskrids, att det inte förekommer andra föroreningar som kan påverka risken än de ämnen som det finns angivna haltnivåer för samt att användningen inte sker i ett område där särskild hänsyn krävs, t.ex. vattenskyddsområden. Även om haltnivåerna underskrids, måste massorna även kontrolleras med avseende på lakning i enlighet med Naturvårdsverket (2010) innan fri återvinning kan bedömas.

Användning av avfall som medför en föroreningsrisk som är mindre än ringa kan ske utan anmälan till den kommunala tillsynsmyndigheten. Om risken bedöms som ringa krävs en anmälan om återanvändning av avfall i anläggningsändamål till den kommunala tillsynsmyndigheten och om risken är mer än ringa krävs tillstånd från Länsstyrelsen.

MRR ska t.ex. beaktas om man avser återanvända uppkomna överskottsmassor på en annan plats än där de uppkommit.

4.2.1 Rekommenderade haltgränser för farligt avfall

Uppmätta föroreningshalter har även jämförts med Avfall Sveriges rekommenderade haltgränser för farligt avfall (Avfall Sverige 2007).

5 SLUTSATS

Baserat på historiska flygfoton och på underlag från Länsstyrelsernas databas med information om potentiellt förorenande verksamheter EBH-stödet, har det inte funnits några verksamheter på fastigheten. Fastigheten har varit skogs och ängsmark sedan 1950-talet. Därför bedöms det att marken i området är relativt orörd och att risken är liten att det finns halter av ämnen över de Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning (KM) som är riktvärdet som tillämpas på fastigheter där människor vistas på heltid.

Dock har järnvägen som ligger på fastighetens östra sida har funnits där sedan innan 1955, vilket kan innebära att verksamhets-specifika föroreningar relaterade till järnvägsverksamhet kan finnas vid banvallen. Exempel på sådana föroreningar är kreosot, PAH eller dioxin från gamla slipers eller herbicider såsom diuron, imazapyr eller glyfosat. Dock brukar denna typ av föroreningar stanna i och nära banvallen. Om större spill av petroleumprodukter förekommit längs järnvägssträckan förbi fastigheten kan det hända att dessa hittas längre från spåret.

Marken i större delen av området består av relativt täta jordlager, därför bedöms eventuella föroreningar som skulle ha sitt ursprung från järnvägsverksamheten inte ha någon större spridning. Eftersom järnvägsverksamheten i anslutning till aktuell fastighet enbart består av ett spår för genomfart (inga stickspår, växlar, lokstall etc.) bedöms påverkan på fastigheten vara liten. Ingen information har hittats angående olyckor med större utsläpp i närområdet.

Erfarenhetsmässigt brukar potentiella föroreningar i liknande fall vara begränsade till spårområdet. Någon större diffus spridning av metaller, PAH eller bekämpningsmedel bedöms i liknande fall vara ovanliga.

Tyréns bedömer att det i ett detaljplaneskede inte behövs någon miljöteknisk markundersökning. Eventuellt förekommande halter över KM av ämnen i marken bedöms inte utgöra ett hinder för att marken ska kunna bebyggas.

En miljöteknisk markundersökning kommer utföras i projekteringskedet i samband med geotekniska undersökningar, för att undersöka att det inte förekommer halter av ämnen över KM som utgör fara för människor eller riskerar att byggas in. Undersökningen bör då bl.a. innefatta provtagning närmast spårområdet och analyser bör då också innefatta verksamhets-specifika föroreningar som förknippas med järnvägsverksamhet. Eventuella risker för påverkan av åsen eller spridning av ämnen vid anläggningsarbetet kommer utredas och förutsättningar kommer att tas fram under projekteringen.

6 REFERENSER

Avfall Sverige, 2007	Uppdaterade bedömningsgrunder för förorenade massor. Rapport 2007:01. Daterad januari 2007.
Naturvårdsverket, 1999a	Bedömningsgrunder för Miljökvalitet, Sjöar och vattendrag. Rapport 4913, 1999.
Naturvårdsverket, 2009	Riktvärden för förorenad mark -Modellbeskrivning och vägledning, Rapport 5976, 2009, rev. 2016.